

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ СТРАТЕГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ НАН УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОПОДАТКУВАННЯ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. С. КУЗНЕЦЯ**

**Моніторинг і коментарі
до нормативно-правових актів
у сфері оподаткування**

Травень, 2016 р.

Харків-Київ, 2016

Методологія дослідження

Моніторинг законодавчих та нормативно-правових актів у сфері оподаткування – спільний, постійно діючий проект НДЦ ІПР НАН України (<http://ndc-ipr.org>), кафедри оподаткування ХНЕУ ім. С. Кузнеця (<http://vk.com/public76418287>), НІСД при Президентові України (<http://www.niss.gov.ua>).

Метою щомісячного Моніторингу є:

- оперативний аналіз нормативно-правових актів в сфері оподаткування;
- експертна оцінка ризиків, пов'язаних з прийняттям нових нормативних актів.

Методологія аналізу законодавчих та нормативно-правових актів передбачає ідентифікацію їх впливу на діяльність платників податків, порівняння нової редакції аналізованої норми з попередньою; оцінку можливої результативності відповідних змін з відокремленням позитивних наслідків та потенційних недоліків (ризиків). Критерії оцінки очікуваної результативності:

- узгодженість з діючою нормативно-правовою базою;
- спрощення або ускладнення податкового обліку;
- вплив на надходження коштів до бюджетів;
- вплив на економічну активність платників податків;
- зменшення або збільшення корупційних ризиків;
- доцільність використання конкретного інструмента порівняно з можливими альтернативами.

Аналіз законодавчих та нормативно-правових актів здійснюється за такими напрямками:

- зміни системи оподаткування і в адмініструванні податків;
- зміни в оподаткуванні окремими податками, зборами, платежами.
- довідкова інформація, пов'язана з оподаткуванням.

Моніторинг передбачає щомісячне оприлюднення результатів.

Зміст

1. Система оподаткування і адміністрування податків	-
1.1. Реформування податкової системи	-
1.2. Регіональні аспекти оподаткування	-
1.3. Адміністрування податків	4
1.4. Податковий контроль	-
2. Окремі податки і збори	6
2.1. Податок на прибуток підприємства	-
2.2. Податок на доходи фізичних осіб	-
2.3. Податок на додану вартість	6
2.4. Акцизний податок	9
2.5. Екологічний податок	-
2.6. Рентна плата	-
2.7. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	-
2.8. Транспортний податок	-
2.9. Плата за землю	-
2.10. Єдиний податок	-
2.11. Збір за місця для паркування транспортних засобів	-
2.12. Туристичний збір	-
3. Загальнодержавне обов'язкове страхування	10
4. Довідкова інформація	12
5. Нормативно-правові акти, що набули чинності в травні 2016 р.	13

1. СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ І АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ

1.3.Адміністрування податків

Про затвердження Змін до Порядку обліку платників податків і зборів. Наказ Міністерства фінансів України від 18.03.2016 р. № 375. Набув чинності 10 травня 2016 р. (Офіційний вісник України від 10.05.2016 р., № 34, ст. 1345)

Коментар: Квінтесенцією внесених змін є те, що контролюючі органи позбавляються права заперечувати (будь з яких обставин) процедуру здійснення державної реєстрації припинення юридичної особи.

У зв'язку з цим:

1. Скасовано обов'язок контролюючого органу надсилати державному реєстраторові повідомлення про початок проведення позапланової перевірки, або повідомлення про неможливість проведення позапланової перевірки, призначеної у зв'язку з рішенням про припинення юридичної особи.
2. Керівник контролюючого органу позбавляється обов'язку прийняття розпорядження відносно платника податків про звернення до суду або господарського суду із заявою (позовною заявою) про винесення судового рішення щодо припинення юридичної особи чи підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця, відміни державної реєстрації припинення юридичної особи або підприємницької діяльності фізичної особи - підприємця, скасування державної реєстрації змін до установчих документів юридичної особи.
3. Передбачено, що до завершення строку, визначеного для заявлення кредиторами своїх вимог, а також у день отримання запиту від суб'єкта державної реєстрації контролюючий орган передає до Єдиного державного реєстру відомості:
про відсутність (наявність) заборгованості зі сплати податків і зборів за новою формою № 30-ОПП, або
про узгодження плану реорганізації юридичної особи за новою формою № 31-ОПП - у разі наявності податкового боргу при реорганізації юридичної особи.

4.

Одночасно скасовано цілий ряд форм та журналів, складання яких раніше було обов'язковим:

Заява про ліквідацію або реорганізацію платника податків (Форма № 8-ОПП);

Повідомлення про грошові зобов'язання та податковий борг (Форма № 10-ОПП);

Повідомлення про відсутність юридичної особи за місцезнаходженням (Форма № 18-ОПП);

Журнал обліку повідомлень про відсутність юридичної особи за місцезнаходженням (Форма № 19-ОПП).

Довідка про відсутність заборгованості із сплати податків, зборів (Форма № 22-ОПП);

Повідомлення про наявність податкового боргу та неможливість проведення спрощеної процедури державної реєстрації припинення юридичної особи (Форма № 23-ОПП);

Повідомлення про початок проведення позапланової перевірки, призначеної у зв'язку з рішенням про припинення юридичної особи (Форма № 24-ОПП)

Повідомлення про неможливість проведення позапланової перевірки, призначеної у зв'язку з рішенням про припинення юридичної особи (Форма № 25-ОПП);

Повідомлення про проведення позапланової перевірки (Форма № 26-ОПП);

Повідомлення про наявність заперечень проти проведення державної реєстрації припинення юридичної особи (Форма № 27-ОПП);

Повідомлення про відкликання заперечень проти проведення державної реєстрації припинення юридичної особи (Форма № 28-ОПП);

В цілому, внесені зміни можна охарактеризувати як позитивні, та як такі, що спрямовані на подальшу дерегуляцію та полегшення умов ведення бізнесу.

2. ОКРЕМІ ПОДАТКИ, ЗБОРИ І ПЛАТЕЖІ

2.3. Податок на додану вартість

1. Закон України «Про внесення змін до статті 189 Податкового кодексу України щодо стимулювання розвитку ринку вживаних товарів» від 12 квітня 2016 року № 1084-VIII (набуває чинності з 1 червня 2016 року).

Коментар: Цим Законом внесено зміни до пп. 189.3. Податкового кодексу України щодо порядку визначення бази оподаткування податком на додану вартість для операцій з вживаними товарами.

<p>189.3. У разі якщо платник податку провадить підприємницьку діяльність з постачання вживаних товарів (комісійну торгівлю), що придбані в осіб, не зареєстрованих як платники податку, базою оподаткування є комісійна винагорода такого платника податку. У випадках, коли платник податку здійснює діяльність з постачання однорідних вживаних товарів, придбаних у фізичних осіб, не зареєстрованих як платники податку, у межах договорів, що передбачають передання права власності на такі товари, базою оподаткування є позитивна різниця між ціною продажу та ціною придбання таких товарів, визначена у порядку, встановленому цим розділом. .....</p>	<p>189.3. У разі якщо платник податку провадить підприємницьку діяльність з постачання вживаних товарів (комісійну торгівлю), що прийнятні за договором комісії в осіб, не зареєстрованих як платники податку, базою оподаткування є комісійна винагорода такого платника податку. У випадках, коли платник податку здійснює діяльність з постачання вживаних товарів, придбаних у осіб, не зареєстрованих як платники податку, у межах договорів, що передбачають передання права власності на такі товари, базою оподаткування є позитивна різниця між ціною продажу та ціною придбання таких товарів, визначена у порядку, встановленому цим розділом. .....</p>	<p>– здійснення постачання будь-яких вживаних товарів (необов'язкового однорідних), що збільшує кількість вживаних товарів, які можуть приймати участь в операціях</p> <p>– можливість придбання вживаних товарів в тому числі у юридичних осіб не платників ПДВ</p>	<p>– відсутність в Податковому кодексі поняття прийняття товарів</p> <p>– збільшення кількості підприємств, до яких потенційно мають бути застосовано контрольно-перевірочні заходи</p>
---	---	--	---

При цьому ціна продажу вживаного транспортного засобу визначається: **для фізичної особи** виходячи з ціни, зазначеної у договорі купівлі-продажу, але не нижче оціночної вартості такого засобу, розрахованої суб'єктом оціночної діяльності, уповноваженим здійснювати оцінку відповідно до закону;

.....

Для цілей цього розділу: вживаними товарами вважаються товари, що були в користуванні не менше року, а також транспортні засоби, які не підпадають під визначення нового транспортного засобу.

Новими транспортними засобами вважаються:

а) наземний транспортний засіб - той, що вперше реєструється в Україні **відповідно до законодавства** та при цьому має загальний наземний пробіг до 6000 кілометрів;

При цьому ціна продажу вживаного транспортного засобу визначається: **для осіб, не зареєстрованих як платники податку** виходячи з ціни, зазначеної у договорі купівлі-продажу, але не нижче оціночної вартості такого засобу, розрахованої суб'єктом оціночної діяльності, уповноваженим здійснювати оцінку відповідно до закону;

.....

Для цілей цього розділу: вживаними товарами вважаються товари, що були в користуванні не менше року, **придатні для подальшого користування у незмінному стані чи після ремонту**, а також транспортні засоби, які не підпадають під визначення нового транспортного засобу.

Новими транспортними засобами вважаються:

а) наземний транспортний засіб - той, що вперше реєструється в Україні відповідно до законодавства, **не був зареєстрований в інших державах** та при цьому має загальний наземний пробіг до 6000 кілометрів;

– можливість проведення ремонту вживаних товарів

– обмеження кола транспортних засобів (наземних, судно, літальний апарат) тими, що були зареєстровані тільки в Україні, що унеможливорює придбання більш якісних іноземних транспортних засобів

б) судно - те, що вперше реєструється в Україні відповідно до законодавства та при цьому пройшло не більше 100 годин після першого введення його в експлуатацію;

в) літальний апарат - той, що вперше реєструється в Україні відповідно до законодавства та при цьому його налітаний час до такої реєстрації не перевищує 40 годин після першого введення в експлуатацію. Налітаним вважається час, який розраховується від блок-часу зльоту літального апарата до блок-часу його приземлення;

однорідними товарами вважаються товари у значенні, визначеному розділом I цього Кодексу.

б) судно - те, що вперше реєструється в Україні відповідно до законодавства, **не було зареєстровано в інших державах** та при цьому пройшло не більше 100 годин після першого введення його в експлуатацію;

в) літальний апарат - той, що вперше реєструється в Україні відповідно до законодавства, **не був зареєстрований в інших державах** та при цьому його налітаний час до такої реєстрації не перевищує 40 годин після першого введення в експлуатацію. Налітаним вважається час, який розраховується від блок-часу зльоту літального апарата до блок-часу його приземлення;

Виключено

Внесені зміни до Податкового кодексу мають свої позитивні та негативні риси.

До позитивних слід віднести приведення законодавства у сфері оподаткування операцій з вживаними товарами до норм країн Європейського Союзу, а саме: виключення поняття однорідності для цілей до ст. 189 ПКУ ; запровадження справедливого застосування ПДВ до операцій на ринку вживаних товарів (зокрема вживаних транспортних засобів), що полягає в оподаткуванні маржинального доходу; розширення кола суб'єктів, що можуть залучатися до операцій купівлі-продажу вживаних товарів із застосуванням спеціального правила визначення бази оподаткування відповідно до Податкового кодексу.

До негативних наслідків слід віднести необхідність адаптації платників податків та контролюючих органів до змін, які сталися протягом року. Крім того в ПКУ відсутній термін прийняття товарів; непередбачена можливість придбання вживаних транспортних засобів, раніше зареєстрованих в інших державах.

2.4. Акцизний податок

Наказ Міністерства фінансів України від 29.04.2016 р. №428 «Про затвердження форм заявок-розрахунків на виготовлення та придбання марок акцизного податку, звіту про використання марок акцизного податку та журналів для обліку марок акцизного податку». Набув чинності 27.05.2016 р.

Коментар: Цим наказом затверджено нові форми заявок-розрахунків та звітності.

З метою приведення звітів, журналів обліку та заявок-розрахунків на виготовлення та придбання марок акцизного податку до вимог чинного законодавства було змінено їх форми. Більшість змін в формах бланків не є принциповими, і тому особливо не впливають на порядок заповнення.

3. ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНЕ ОБОВ'ЯЗКОВЕ СТРАХУВАННЯ

1. Наказ Міністерства фінансів України «Про внесення змін до Порядку формування та подання страхувальниками звіту щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 11.04.2016 р. №441. (Офіційний вісник України, 27.05.2016 р.) Набуває чинності 1 червня 2016 р.

Коментар: наказом Міністерства фінансів України від 11.04.2016 г. №441 викладено в новій редакції Порядок формування та подання страхувальниками звіту щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Основні зміни, яких зазнав звіт з ЄСВ:

1. У таблиці «Перелік таблиць Звіту» форми № Д4 та форми № Д5 графи «Кількість аркушів» та «Кількість рядків» замінені графою «Відмітка про Подання». Тобто кількість аркушів і рядків окремих таблиць форми тепер не вказується, а замість цього в новій графі проставляється відмітка про факт подачі тієї чи іншої таблиці.

2. З форми № Д4 виключені наступні поля (реквізити): «Клас професійного ризику виробництва», «Застосування коефіцієнта», «Розмір коефіцієнта», «Середня заробітна плата за 2014 рік», «Середньомісячна кількість застрахованих осіб за 2014 рік » тощо.

3. Основні зміни в Таблиці 1 «Нарахування єдиного внеску» форми № Д4 пов'язані зі встановленням єдиної ставки внеску в частині нарахувань у розмірі 22% (замість диференційованої в залежності від класу професійного ризику виробництва) та скасуванням внеску в частині утримань. В результаті цього одні рядки даної таблиці виключені, інші - змінені. У той же час, в рядках, призначених для коригування сум ЄСВ у зв'язку з помилками, допущеними в попередніх звітних періодах, диференційовані ставки внеску та ставки в частині утримань збереглися.

4. Виключено додаток 1 до Таблиці 1 форми № Д4, в якому вказувалися дані про суми заборгованості по заробітній платі, її виплаті та ін.

5. У формі № Д5 виключено згадку про участь фізичних осіб в окремих видах соціального страхування на добровільних засадах. Також в таблиці форми № Д5 внесені відповідні зміни щодо ставок ЄСВ.

Таким чином, цими змінами Звіт щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування приведено у відповідність до нових правил розрахунку ЄСВ, які

почали діяти ще з 1 січня 2016 року.

Звітність за новими формами подаватиметься платниками єдиного внеску починаючи з 01.07.2016.

2. Наказ Міністерства фінансів України «Про внесення змін до Інструкції про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 28.03.2016 р. № 393 Набув чинності 17.05.2016 р. (Офіційний вісник 17.05.2016 р.).

Коментар: цим наказом Інструкцію викладено в новій редакції.

Усі зміни пов'язані зі встановленням єдиної ставки внеску в частині нарахувань у розмірі 22% (замість диференційованої в залежності від класу професійного ризику виробництва), скасуванням внеску в частині утримань та скасуванням коефіцієнта.

Зокрема з розділу III видалено таблицю розміру єдиного внеску за класом професійного ризику виробництва та приведено у відповідність до чинних норм визначення бази нарахування і розмір внеску (22 %, 8,41 %, 5,3 % та 5,5 %).

В розділі IV Інструкції щодо нарахування внеску визначено, що у разі зміни класу професійного ризику виробництва за період до 1 січня 2016 року платник самостійно здійснює перерахунок єдиного внеску за минулі періоди, виходячи з розміру єдиного внеску, що діяв на день нарахування (обчислення, визначення) заробітної плати (доходу), на яку нараховується єдиний внесок.

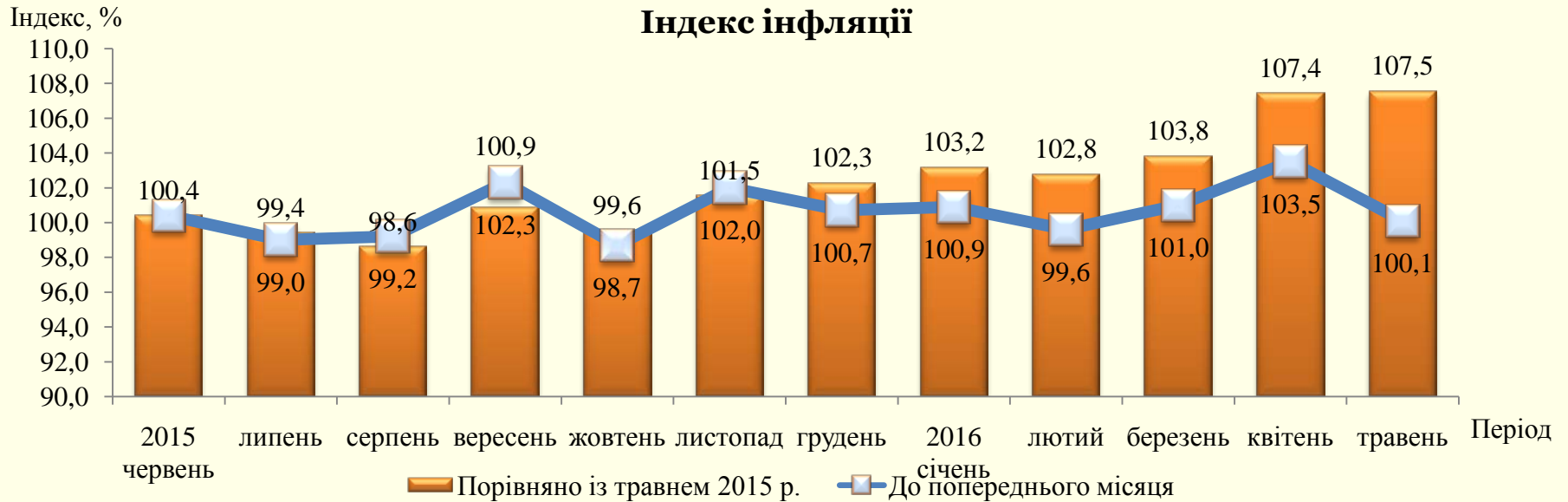
У додатках до Інструкції Викладено нові форми:

- заяви особи, яка бере участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- типового договору про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- типового договору про одноразову сплату у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

У розділі VII Інструкції, де викладений порядок застосування фінансових санкцій, наведений приклад розрахунку пені у 2016 році.

Таким чином, нову редакцію Інструкції про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування приведено у відповідність до чинного законодавства.

4. ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

За даними Державної служби статистики України, у травні 2016 р. відбулося скорочення темпів інфляції порівняно із попереднім місяцем. Відповідні зміни є наслідком незначного зростання споживчих цін на усі види товарів та послуг, окрім груп «Одяг і взуття» (без змін); «Відпочинок і культура» (-1,8%), а також житлово-комунальні послуги (-2,0%). Найбільш інтенсивно здорожчали алкогольні напої, тютюнові вироби (+3,3%). Індекс споживчих цін з початку 2016 р. склав 5,16%, що значно менше рівня відповідного показника за аналогічний період 2015 р. (20,7%). Порівняно із червнем 2015 р. (за останні 12 місяців) ціни на споживчому ринку зросли на 7,5%.

Значення індексу інфляції може впливати на:

- коригуючі коефіцієнти, які застосовуються до ставок рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин (п. 252.22 ПКУ);
- індексацію нормативної грошової оцінки земель (ст. 289 ПКУ). Індекс споживчих цін за 2015 рік застосовується із значенням 120 відсотків (п. 6 підрозділу 6 Розділу XX);
- базу оподаткування єдиним податком для платників єдиного податку четвертої групи (п. 2921.2 ПКУ);
- індексацію ставок акцизного податку, екологічного податку, рентної плати (абз. 9 пункту 4 Розділу XIX).

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ЩО НАБУЛИ ЧИННОСТІ В ТРАВНІ 2016 р.

Найменування нормативного акту	Дата набуття чинності
Про затвердження Змін до Порядку обліку платників податків і зборів. Наказ Міністерства фінансів України від 18.03.2016 р. № 375.	10.05.2016 р. (див. даний випуск моніторингу)
Про внесення змін до Інструкції про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2016 р. № 393.	17.05.2016 р. (див. даний випуск моніторингу)
Про затвердження форм заявок-розрахунків на виготовлення та придбання марок акцизного податку, звіту про використання марок акцизного податку та журналів для обліку марок акцизного податку. Наказ Міністерства фінансів України від 29.04.2016 р. №428.	27.05.2016 р. (див. даний випуск моніторингу)

**Моніторинг підготовлено експертно-аналітичною групою
Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку
Національної Академії Наук України
Кафедри оподаткування Харківського національного економічного
університету ім. Семена Кузнеця
Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові
України**

під керівництвом:

першого заступника директора НІСД при Президентові України, чл.-корр. НАН України, доктора економічних наук, професора, Заслуженого діяча науки і техніки України **О.С. Власюка**;
заступника директора НДЦ ІПР з наукової роботи доктора економічних наук, професора, Заслуженого економіста України **Ю.Б. Іванова**

за участю:

завідувача кафедри оподаткування, к.е.н., доц. **О.Є. Найденка**;
доцента кафедри оподаткування, к.е.н. **С.В. Антоненка**;
доцента кафедри оподаткування, к.е.н., доц. **А.О. Єніної-Березовської**;
доцента кафедри оподаткування, к.е.н., доц. **Є.І. Котлярова**;
старшого викладача кафедри оподаткування, к.е.н. **О.С. Віннікової**;
старшого викладача кафедри оподаткування, к.е.н. **О.В. Костяної**;
старшого викладача кафедри оподаткування **Г.В. Назаренко**;
викладача кафедри оподаткування **О.В. Белосвета**.
аспіранта кафедри оподаткування **С.К. Капустника**.

Моніторинг розміщено на сайтах:

Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України: <http://www.ndc-ipr.org>
Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України: <http://www.niss.gov.ua>
та на сторінці кафедри оподаткування Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця: <http://vk.com/public76418287>.